

Vzdelávacia oblasť: Človek a hodnoty

Názov predmetu	Etická výchova					
Casový rozsah výučby	nultý	1.	2.	3.	4.	spolu
Ročník						
Štátny vzdelávací program	-	1	1	1	1	4
Školský vzdelávací program	-	-	-	-	-	-
Spolu:	-	1	1	1	1	4
Stupeň vzdelania	ISCED 1					
Forma štúdia	denná					
Dĺžka štúdia	štvorročná					
Vyučovací jazyk	slovenský					

Učebné osnovy – Etická výchova

Vzdelávací štandard nepredstavuje iba súhrn katalógov, ktoré stanovujú výkony a obsah vyučovacieho predmetu, ale je to predovšetkým program rôznych činností a otvorených príležitostí na rozvíjanie individuálnych učebných možností žiakov.

Vzdelávací štandard pozostáva z charakteristiky predmetu a základných učebných cieľov, ktoré sa konkretizujú vo výkonovom štandarde. Je to ucelený systém výkonov, ktoré sú vyjadrené kognitívne odstupňovanými konkretizovanými cieľmi – učebnými požiadavkami. Tieto základné požiadavky môžu učitelia ešte viac špecifikovať, konkretizovať a rozvíjať v podobe ďalších blízkych učebných cieľov, učebných úloh, otázok, či testových položiek.

K vymedzeným výkonom sa priradzuje obsahový štandard, v ktorom sa zdôrazňujú pojmy ako kľúčový prvok vnútornej štruktúry učebného obsahu. Učivo je v ňom štruktúrované podľa jednotlivých tematických celkov. Je to základ vymedzeného učebného obsahu. To však nevylučuje možnosť učiteľov tvorivo modifikovať stanovený učebný obsah v rámci školského vzdelávacieho programu podľa jednotlivých ročníkov.

Vzdelávací program pre predmet etická výchova má svoje špecifiká. Jedným z nich je rozvíjanie komunikačných a sociálnych spôsobilostí, ktoré sa orientujú na postoje k životným situáciám a ku konkrétnym prejavom prosociálneho správania. Nadobudnuté vedomosti, spôsobilosti a zručnosti sú predpokladom kritického myslenia, diskusie a hodnotiacich postojov. V etickej výchove sa stávajú prostriedkom, od ktorého sa odvíja požadované správanie.

1. Charakteristika vyučovacieho predmetu

Úlohou povinne voliteľného predmetu etická výchova v primárnom vzdelávaní je podporovať osobnostný a sociálny rozvoj žiaka s vlastnou identitou a hodnotovou orientáciou, v ktorej významné miesto zaujíma prosociálne správanie. Pri plnení tejto úlohy sa využíva hlavne zážitkové učenie, ktoré

popri informáciách účinne podporu je pochopenie a zvnútornenie mravných noriem a napomáha osvojeniu správania sa, ktoré je s nimi v súlade. V etickej výchove sa kladie dôraz na rozvoj mravného usudzovania, na kultivovanie medziľudských vzťahov, ktoré vychádzajú z rodiny, rozširujú sa na triedny kolektív, na školu a na región, v ktorom žiaci žijú. Deje sa to prostredníctvom rozvoja sociálnych spôsobilostí (otvorená komunikácia, empatia, asertivita, pozitívne hodnotenie iných apod.).

Etická výchova sa tak podieľa na primárnej prevencii porúch správania a učenia. Žiaci sú vedení ku kritickému mysleniu, diskusii, hodnotiacim postojom, ku harmonickým a stabilným vzťahom v rodine, v kolektíve spolužiakov i v iných sociálnych skupinách.

2. Výhovno-vzdelávacie ciele a obsah vzdelávania

Sú v súlade s cieľmi a obsahovým a výkonovým štandardom vzdelávacieho štandardu pre vyučovací predmet Etická výchova, schváleného ako súčasť ŠVP pre prvý stupeň základnej školy pod číslom 2015-5129/1758:1-10A0.

3. Rozsah vyučovania predmetu

1. ročník

Časová dotácia: ročne: 33 vyučovacích hodín

týždenne: 1 vyučovacia hodina

Tematický celok:

Postoje a spôsobilosti medziľudských vzťahov
7 hodín

Obsahový štandard:

- rodina, skupina, školská trieda
- pozdrav, vďačnosť, ospravedlnenie
- pravidlá skupiny

Výkonový štandard:

- predstaviť seba i spolužiakov krátkou charakteristikou
- pomenovať dôvody pre vďačnosť, prosbu, ospravedlnenie
- podieľať sa na vytváraní pravidiel skupiny.

Tematický celok:

Prvky prosociálneho správania
7 hodín

Obsahový štandard:

- úcta
- úcta k rodičom, učiteľom, starším ľuďom, spolužiakom
- prejavy úcty

Výkonový štandard:

- uviesť príklady úcty k rodičom, učiteľom a spolužiakom
- vyjadriť adekvátne vďačnosť, prosbu a ospravedlnenie
- riadiť sa pravidlami skupiny
- rešpektovať spolužiakov.

Tematický celok:

Ľudská dôstojnosť
7 hodín

Obsahový štandard:

- hodnota osoby, moja hodnota, rozdiel medzi mnou a ostatným svetom
- ľudská osoba
- sebaovládanie

Výkonový štandard:

- rozpoznať postupne rôzne vlastnosti ľudí
- uviesť vlastnosti, ktorými sa odlišuje od iných
- poukázať na dôležitosť sebaovládania v medziľudských vzťahoch.

Tematický celok:

Pozitívne hodnotenie iných
6 hodín

Obsahový štandard:

- vlastnosti iných osôb
- pozitívne vlastnosti rodinných príslušníkov, spolužiakov
- vyjadrenie pozitívneho hodnotenia iných
- negatívne správanie a jeho dôsledky

Výkonový štandard:

- rozlíšiť medzi dobrým a zlým správaním u seba i u spolužiakov
- uviesť dobré vlastnosti spolužiakov a príslušníkov rodiny
- zahrať scénu, kde vyjadrí pochvalu spolužiakom.

Tematický celok:

Naša rodina

6 hodín

Obsahový štandard:

- rodina a jej úloha v živote človeka
- vzťahy medzi členmi rodiny
- rodinné pravidlá
- komunikácia
- pomoc v rodine

Výkonový štandard:

- pomenovať rodinné vzťahy
- vysvetliť tri pravidlá vo vlastnej rodine
- uviesť príklad úctivej komunikácie v rodine
- naplánovať si konkrétnu pomoc pre členov rodiny.

Časová dotácia: ročne: 33 vyučovacích hodín

týždenne: 1 vyučovacia hodina

Tematický celok:

**Postoje a spôsobilosti medziľudských vzťahov
7 hodín**

Obsahový štandard:

- spolupráca
- vzťahy v triede
- právo a povinnosť
- práva a povinnosti v rámci rodiny a triedy

Výkonový štandard:

- vysvetliť pojem spolupráca na príkladoch,
- zdôvodniť potrebu vzájomného počúvania,
- rozpoznať vzťah medzi právom a povinnosťou,
- vysvetliť svoje práva a povinnosti v škole i v rodine.

Tematický celok:

**Tvorivosť
7 hodín**

Obsahový štandard:

- tvorivosť
- vlastné talenty
- pozornosť, fantázia, úsilie, vytrvalosť
- prínos tvorivosti (úžitok, radosť, obohatenie iných)
tvorivosť, ktorá škodí a zarmucuje

Výkonový štandard:

- zhotoviť originálny darček pre spolužiaka,
- zahrať pomocou pantomímy rôzne situácie,
- vymyslieť spoločne príbeh o svojej triede,
- oceniť originalitu iných,
- dopĺňať znenie pravidiel skupiny.

Tematický celok:

**Iniciatíva
7 hodín**

Obsahový štandard:

- iniciatíva – ochota, prekonanie lenivosti a obáv
- iniciatíva pri poznávaní nových vecí, pri vytváraní dobra a zabraňovaní zlu
- iniciatíva pri vytváraní dobrých vzťahov v triede i mimo nej

Výkonový štandard:

- uviesť príklady iniciatívneho správania,
- určiť oblasť, v ktorej je iniciatívny,
- zapájať sa do triednych a školských činností.

Tematický celok:
Vyjadrovanie citov
6 hodín

Obsahový štandard:

- city
- prežívanie citov
- city v rodine, medzi rovesníkmi
- úcta k osobám opačného pohlavia
úcta k citom iných

Výkonový štandard:

- opísať jednoduchou formou, čo znamená slovo city,
- prejaviť svoje city spojené s príjemným i nepríjemným prežívaním formou kresby – „moje city počas dňa“,
- vyjadriť kultivovane svoje city,
- uviesť, ako vhodnou formou vie vyjadriť city spojené s nepríjemným prežívaním.

Tematický celok:
Naša trieda
6 hodín

Obsahový štandard:

- naša trieda – spoločenstvo detí
- pozitíva a negatíva našej triedy
- vylepšovanie nášho spolužitia
súdržnosť spoločenstva

Výkonový štandard:

- rozlíšiť medzi vhodným a nevhodným správaním v triede,
- predložiť návrhy na zlepšenie súdržnosti spoločenstva triedy,
- prejaviť pochopenie so spolužiakmi,
- prispieť k dobrej atmosfére v triede,
- vyjadriť svoje pozitívne prania formou kresby.

Použité prierezové témy:

- ☒ Osobnostný a sociálny rozvoj
- ☒ Regionálna výchova a ľudová kultúra

Časová dotácia: ročne: 33 vyučovacích hodín
týždenne: 1 vyučovacia hodina

Tematický celok:
Postoje v medziľudských vzťahoch
5 hodín

Obsahový štandard:

- pravda o živote ľudí
- otvorená komunikácia – pravdivosť a objektívnosť
- pravda o sebe a jej prijatie, pravda o iných
- rizikové situácie v živote detí
- odmietnutie zla a negatívnych ponúk

Výkonový štandard:

- vyhodnotiť pravdivé informácie o sebe,
- preveriť si informácie o iných,
- rozpoznať rizikové situácie a negatívne ponuky,
- zahrať formou scénky situácie s negatívnymi ponukami.

Tematický celok:
Vcítanie sa do prežívania iných - empatia
5 hodín

Obsahový štandard:

- empatia
- radosť a smútok v živote ľudí
- súcitiť a spoluúčastiť so slabšími, chorými, zdravotne a sociálne znevýhodnenými ľuďmi
- vcítanie sa do situácie spolužiakov

Výkonový štandard:

- uviesť príklady na situácie, v ktorých prejavuje súcitiť a pochopenie,
- poukázať na dôležitosť radosti vo svojom prostredí,
- prejať spoluúčastiť a pochopenie iných v problémových situáciách.

Tematický celok:
Riešenie konfliktov – výchova k zmierlivosti
5 hodín

Obsahový štandard:

- právo na omyl
- omyl a zákernosť
- odpúšťanie v medziľudských vzťahoch
- sebaovládanie v konfliktných situáciách
- upevňovanie vzájomnosti
- súťaživosť a kooperácia

Výkonový štandard:

- uznať právo človeka na omyl,
- rozlíšiť omyl od zákernosti,
- porozumieť významu odpúšťania a komunikácie v konfliktných situáciách,
- formulovať rôzne typy žiadostí o prepáčenie.

Tematický celok:
Pomoc, darovanie, delenie sa
6 hodín

Obsahový štandard:

- vnímanie a prežívanie prosociálnosti
- materiálna a nemateriálna pomoc
- podelenie sa a darovanie v rámci rodiny a žiackeho kolektívu
- odmietnutie dobra inými

Výkonový štandard:

- vysvetliť rozdiel medzi materiálnou a nemateriálnou pomocou,
- uviesť príklady pomoci v rámci triedy a rodiny,
- pomáhať si navzájom.

Tematický celok:
Naša škola
12 hodín

Obsahový štandard:

- naša škola
- príslušnosť k našej škole
- účasť žiakov na úspechoch i problémoch školy

Výkonový štandard:

- vymenovať pozitívne stránky svojej školy,
- uviesť príklad problémov, ktoré sa v škole vyskytujú,
- navrhnúť svoj príspevok k dobrej atmosfére v škole.

Použité prierezové témy:

- ☒ Multikultúrna výchova
- ☒ Finančná gramotnosť
- ☒ Čitateľská gramotnosť
- ☒ Ochrana života a zdravia
- ☒ Regionálna výchova

4. ročník

Časová dotácia: ročne: 33 vyučovacích hodín
týždenne: 1 vyučovacia hodina

Tematický celok:
Postoje a spôsobilosti v medziľudských vzťahoch
9 hodín

Obsahový štandard:

- tolerancia a ústretovosť vo vzťahoch
- zlaté pravidlo mravnosti
- rešpekt a úcta
- rovnoprávnosť mužov a žien
- komunikačné zručnosti v medziľudských vzťahoch
- kultivované správanie k osobám opačného pohlavia

Výkonový štandard:

- opísať rozdiely správania medzi chlapcami a dievčatami,
- rozpoznať vhodné a nevhodné správanie voči osobám opačného pohlavia,
- rozpoznať situácie, kde je potrebné ticho a počúvanie.

Tematický celok:
Reálne a zobrazené vzory
7 hodín

Obsahový štandard:

- vzor správania
- komunikačné prostriedky a ich úloha
- prosociálne vzory v okolí dieťaťa
- rovnoprávnosť mužov a žien

Výkonový štandard:

- rozlíšiť na príkladoch pozitívne i negatívne vplyvy televízie a iných komunikačných prostriedkov,
- uviesť príklady prosociálnych ľudí zo svojho okolia,
- vyjadriť svoj názor na prečítanú knihu.

Tematický celok:
Rozvoj tvorivosti a iniciatívy
5 hodín

Obsahový štandard:

- záujmy rozvíjajúce osobnosť človeka
- kvality človeka využité pre spoločné dobro
- tvorivosť, iniciatívnosť a vytrvalosť pri riešení každodenných problémov

Výkonový štandard:

- uviesť príklady vzájomnej užitočnosti,
- vymenovať iniciatívy, kde môže preukázať svoj vzťah k ochrane prírody a životného prostredia,

- pripraviť si iniciatívy na ochranu prírody.

Tematický celok:

Dohovor o právach dieťaťa

7 hodín

Obsahový štandard:

- ľudské práva, práva detí
- detská práca
- solidarita a prijatie odlišnosti povinnosti detí vyplývajúce z ich práv
- rovnoprávnosť mužov a žien

Výkonový štandard:

- vymenovať päť práv dieťaťa,
- rozpoznať, ktoré práva dieťaťa sa dodržujú alebo porušujú v jeho prostredí,
- vysvetliť potrebu solidarity s deťmi, ktoré dlhodobo trpia nedodržiavaním ich práv,
- zapojiť sa do aktivity, ktorá podporuje solidaritu,
- vymenovať päť povinností, ktoré má voči iným ľuďom.

Tematický celok:

Náš región - vlasť

5 hodín

Obsahový štandard:

- dedina, mesto, región
- vlasť, Slovensko
- vlastenectvo

Výkonový štandard:

- priradiť svoje bydlisko do lokality regiónu,
- pomenovať špecifiká, krásy i možnosti svojho regiónu,
- napísať list priateľovi, v ktorom bude vykreslený jeho región,
- zostaviť prezentáciu, v ktorej predstaví svoj región,
- navrhnuť akciu na pomoc svojho regiónu.

Použité prierezové témy:

- ☒ Multikultúrna výchova
- ☒ Finančná gramotnosť
- ☒ Čitateľská gramotnosť
- ☒ Ochrana života a zdravia
- ☒ Regionálna výchova